

Jeppe Søes tale ved Folketingets åbningsdebat

Taler

Jeppe Søe
Medlem af Folketinget uden for
partigrupperne

Dato

3. oktober 2024

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

- 1 Tak for det. Det er lidt mærkeligt at tale efter statsministeren, men til gengæld er det jo dejligt at få det sidste ord.

5 På en konkurrence i 1980'erne skulle en lærer fra Ungdomshøjskolen ved Ribe fortælle en gruppe politikere om højskolernes betydning, og Ullas bedste bud var, at højskolerne var lidt som hullet i en vaniljekrans. Det siger sig selv, at politikerne ikke rigtig fandt en ekstra milliard kroner til noget så uforståeligt. Men måske tog de fejl, for hvad er en vaniljekrans uden et hul? Det uforståelige og det uforklarlige er ofte en stærk kraft. Ingen forsker har endnu fundet ud af, hvor kærligheden sidder, men vi ved godt, at uden den går vi i stykker. I den gamle nordiske mytologi var der ingen lænke, der kunne holde Fenrisulven fast bortset fra den lænke, som dværgene i bjergene smedede af alt det, der ikke fandtes: fisks ånde, bjerges rødder og lyden af kattetrin.

- 15 Vi politikere taler ofte om sammenhængskraft, om kultur, om folkeoplysning, om dannelse, men har vi forstået, hvor stærke kræfter det egentlig er, og, vigtigere, at de ting oftest fungerer bedst uden politisk indblanding? Det kan virke som en lille ting, når vi herinde stemmer lovgivning igennem, laver nye afgifter eller beder folk rette ind efter det, vi siger er til deres bedste, fordi vi ved bedre, men det, der er en lille ting for os, er måske stort for dem, der føler, at de mister deres frihed. Vi troede det med sikkerhed var en lille ting at fjerne store bededag. Det er jo bare en enkelt dag, hvor vi plejer at komme hurtigere hjem til »Disneysjov«, men det viste sig at være en større ting. Den dag havde en ukendt betydning, som vi først opdagede, da den forsvandt. Tør vi erkende det og lave det om? Nej, for det vil blive fremstillet som et nederlag.

Det føltes også som en lille ting at forbryde koranafbrænding, for hvem kan dog synes om den slags? Og der er ganske rigtigt få, der synes, at man skal brænde bøger af. Til gengæld syntes de fleste, at det var en stor ting at forbyde andre at

gå og mene noget dumt. Danskerne stod pludselig fast på andres ret til at mene noget andet, end de selv gør – det hedder dannelse – men vi underkendte den væsentlige åndsfrihed ved lov. Tør vi erkende det og lave det om?

- 35 De kommende år byder også på små overvejelser i det store: Husker vi efterskolerne, når vi piller ved 10. klasse? Husker vi, at et nyt logo på en region ikke løser alle problemer? Tør vi lave nødvendig forskelsbehandling, når vi har et særligt blik på dem, der er særlig udsatte? Ruster vi børn og unge til at håndtere internettet, eller tager vi bare mobiltelefonen fra dem og fratager lærere
40 og pædagoger deres egne fagfaglige beslutninger? Det er små ting, hvor vi måske først bagefter opdager, at et lillebitte penselstrøg kan spolere det store billede.

- I det Danmark, jeg kender, er det ofte de små ting, der gør os store, de små ting, der gør os til dem, vi er. Da corona lukkede alt ned, var det netop de små ting, vi
45 først genskabte: Vi sang ud af vinduerne med naboer, vi aldrig havde talt med eller mødt før; vi savnede pludselig hverdagen, kollegerne, arbejdspladsen – selv på en mandag morgen. Og da det hele åbnede igen, glemte vi på ny alt det, vi ellers havde savnet mest, og vi glemte igen lidt hinanden. Vi glemte friheden til forskellighed, og hvor vigtigt det er at favne, at den anden heldigvis ikke er som
50 os selv.

- At acceptere hinandens forskellighed kræver dannelse. Efterhånden tror vi, at ordet dannelse handler om, hvordan man dækker et bord, men dannelse og medborgerskab handler jo i virkeligheden for mig om at kunne administrere sin
55 egen frihed og kunne favne andres, vide, at ordet samfund ikke bare er et ord, men en handling. »Samfund« betyder jo at finde sammen, og det kræver noget handling fra os alle hver eneste dag. Det kræver, at vi scroller videre, når vi læser noget på sociale medier, vi ikke kan lide; det kræver, at vi skifter kanal, hvis der er noget i fjernsynet, vi ikke kan lide – og at vi bare en gang imellem vælger at
60 sige pyt og måske glæder os over, at der findes andre idéer og andre tanker end dem, vi selv har – eller som min far, Poul Erik Sø, engang formulerede det: Jeg står i gæld til dem, jeg er uenig med, for uden dem ville jeg ikke ane, hvad jeg mener.

- 65 Jeg kunne ønske, at vi gik ind i et folketingsår, hvor vi alle her på tinge havde en større tiltro til danskerne; at vi skabte nogle rammer, men havde respekt for, at mennesker kan leve frit inden for de rammer, også selv om de tager et valg, som vi eller eksperterne synes er forkert; at folk kunne leve i frihed med ansvar for, at

70 den frihed ikke må ødelægge andres frihed; at vi måske nogle gange undlader at
lovgive ud fra en slem dokumentar på tv eller en eller anden forside på et
dagblad, men måske bare håber på, at danskerne *også* har set den udsendelse
eller *også* har læst den artikel og automatisk har rettet ind efter sund fornuft, for
75 indblanding fra Borgen. Det hedder aktivt medborgerskab, gensidig respekt; det
hedder dannelse, og der er mere af den derude, end vi husker herinde.

Jeg anerkender, at den her tale ikke bliver til et lovforslag, at den netop peger på
noget måske uforklarligt og måske uforståeligt lige som Fenrisulvens lænke –
80 bragesnak. Men jeg kunne da håbe, at den peger på det, der kunne være et
fundament for et nyt politisk kalenderår: at vi tør slippe grebet en smule, vover
at miste fodfæstet bare et øjeblik og stoler på, at der faktisk er ret meget, der løser
sig de gange, vi tror lidt mere på, at danskerne både kan selv og kan i fællesskab.
Tak for ordet.

85

Kilde

Manuskriptet taget fra ft.dk med tilladelse fra udgiver.

90

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale

95

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jeppe-soes-tale-ved-folketingets-abningsdebat>

100

105